

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR**HÜSEYİN KOCABİYİK BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2020/15593

Karar Tarihi : 22/11/2022

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Muammer TOPAL

Recai AKYEL

Selahaddin MENTEŞ

Muhterem İNCE

Raportör : Ekin ÇANKAL

Başvurucu : Hüseyin KOCABİYİK

Vekili : Av. Hayri Taha PAKDİL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, bir gazetede yayımlanan köşe yazısındaki sözleri nedeniyle başvuru aleyhine adli para cezası verilmesinin ifade ve basın özgürlüklerini ihlal ettiği iddialarına ilişkindir.

2. 53., 54. ve 55. Hükümetlerde başbakan başkanlığı olan başvuru, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) 26. dönem Adalet ve Kalkınma Partisi İzmir milletvekili olarak da görev yapmıştır. 1993-1996 yılları arasında Başbakan T.Ç.nin başkanlığını yapan başvuru aynı zamanda gazeteci-yazar kimliğini haizdir.

3. Başvurucunun başvuruya konu, 4/10/2012 tarihinde Yeni Asır gazetesinde yayımlanan "O kadına kötülük yaparlar" başlıklı yazısı şu şekildedir.

"[T.Ç.] bir vali kızıydı; bir evin tek çocuğuydu ve ailesinden muazzam bir servet kalmıştı. Türkiye'nin en iyi okullarında tahsil görmüş, dünyanın en iyi okullarında doktora yapmıştı.

Türkiye'nin en saygın üniversitelerinin başında gelen Boğaziçi'nde iktisat profesörüydü.

Adı, şanı, urvanı ve güzelliği ile zaten herkesin tanıdığı biriydi [Ç.].

Güçlü kadındı, kocasına soyadını vermişti.

Kınseye eyvallahı yoktu; Özal hükümetinin ekonomi politikasını açıkça eleştiriyordu.

Gerektiğinde herkese meydan okuyordu: Bir keresinde Boğaziçi'nin solcuları beyaz renkli BMW marka arabasını çizmışlerdi. O, ertesi günü aynı renkte son model yeni bir BMW ile gelmişti fakülteye.

Gün geldi idealist taraftı ağır bastı, politikaya girdi.

Kısa bir süre sonra başbakan oldu. Türkiye'nin ilk kadın başbakanı.

'Sarışın güzel kadın' dediler ona.

Sarışın güzel kadındı ama baba Demirel kucığına bitmiş bir ekonomi, terörden kan deryasına dönmüş bir Türkiye bırakıp gitmişti.

1993'te hemen seçtine gidip yeni bir başlangıç yapmamakla hayatının hatasını yaptı. Arızalı bir koalisyon hükümetini yönetmeye çalıştı.

1994 ekonomik krizini yendi, terörü gerilettil.

En büyük ideali Türkiye'nin AB'ye girmesiydi; o kadarını başaramadı ama Türkiye'yi Gümrük Birliği'nin içine soktu.

İnfaz emri işte o noktada verildi. Yüksek gümrük duvarlarıyla iç piyasayı sömüren büyük aileler [Ç.nin] kalemını kırverdiler.

O büyük ailelerin kapıkulu olan medya şıparıştı aldı ve başladı saldırmaya. Sarışın güzel kadını bir gecede 'şaribe hanım' yapıverdiler.

'O kadın' diyorlardı.

Babasından kalan mal varlığını hırsızlık konusu haline getirdiler. Yetmedi, namusuna dil uzattılar.

Allesini ve çocuklarını tehdit ettiler.

Yetmedi ölümle korkutmaya çalıştılar.

Doktorından çalınan fotoğraflarıyla şantaj yapıldı.

O fotoğrafları ona buna gösteren ahlaksız adam hala 'gazeteciyim' diye ortalarda dolanıp duruyor.

Bir kadına yapılabilecek en aşağılık şeyleri yaptılar.

Askerler yaptı, medya yaptı, [E.Ö.] yaptı, [U.D.] yaptı.

Bütün bunlarla [Ç.yi] yıkamayanlar en sonunda 28 Şubat'ı örgütlediler.

Askeri 'laiklik-irtica' diye kandırdılar, fedallik yaptırdılar. İşin içine silahı soktular.

Oysa bütün yaşananların altında hazinenin soyulmasına 'dur' denmesi vardı.

Dün, hepimizin meslek büyüğü ve sosyal-siyasi tarihimize en güçlü hafızası [Y.D.] A Haber'de açıkladı: 'Bir mafya iltidatını televizyonlara çıkarıp [Ç.] için 'yosma' dedirtiler'.

[Y.] ağabeyin açıklamadığı kısmı da ben açıklayayım: Bunu yaptıran kişi dönemin Kara Kuvvetleri Komutanıydı.

Ülkesi için yapmayı düşündüğü hiçbir iyi şeye müsaade etmediler.

Dünyayı zehir ettiler ona.

İlk fırsatta, daha genç denebilecek bir yaşta, siyasetten kaçıp evine döndü.

[Ç.] İki gün önce Ankara'daydı.

28 Şubat soruşturmasını yürüten savcının daveti üzerine gelmişti.

Savcının hazırlanmış belgelerden çok olmuş bir vaziyette 'Meğerse benim partimi yıkıma çalışmışlar' diyordu.

Onu çok iyi anlıyorum; savcı [M.B.ye] ifade verirken ben de şaşkına uğramıştım. Belgelerde ne mi var?

Koca genelkurmay karargahında kurmay subaylar oturmuşlar 'DYP'yi nasıl çöktürürüz, [Ç.yi] nasıl itibarsızlaştırırız, DYP'nin içini nasıl boşaltırız' diye eylem planı yapmışlar.

Bunlar baru değil, resmi belgelerdi.

[Ç.] savcılık çıkışında kendisine ve partisine bunu yapanlardan 'şikayetçi olmayacağını' söyledi.

Dün, gün boyu gazeteciler ve televizyonlar beni arayıp 'niçin şikayetçi olmadığınızı' sordular.

Herkese söylediğimi buraya yazayım: [Ç.] kendine yakışanı yapmıştır. Ona haksızlıkların en adısını reva görenleri zaten Allah cezalandırmıştır.

Silivri ve Sincan cezaevleri [Ç.yi] ve DYP'yi yok etmek için plan yapanlarla dolu bugün. [Ç.D.] ölünceye kadar cezaevinde yatacak.

[Ç.B.] akabetini cezaevinde yatarak bekliyor.

Ve diğerleri...

[Ç.yi] iankın namıusu ömünde gösteren karikatürü odalarının duvarına asanların hepsi hayatlarının bundan sonraki kısmını onursuz bir biçimde geçirecek.

Onların yok etmeye çalıştığı [T.Ç.] ise Ankara'da mağdur edilmiş, darbeye karşı direnmiş bir cesur kadın olarak saygınlık rüzgarları estirdi.

Allah'ın adaleti budur işte!"

4. Başvurucunun bahse konu yazısı ile ilgili olarak U.D.nin (şikâyetçi) şikâyeti üzerine Beykoz Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kamu davası açılmış, Beykoz 4. Asliye Ceza Mahkemesi (Mahkeme) nezdinde görülen yargılamada mezkûr gazete yazısının kişilik haklarına saldırı niteliği taşıyan ögeler barındırdığından bahisle hakaret suçunun stibuta erdiği kanaatine varılmış ve başvurucunun 3.150 TL adli para cezasıyla cezalandırılmasına karar verilmiştir.

5. Temyiz incelemesini yapan Yargıtay 18. Ceza Dairesi ise ilk derece mahkemesi tarafından başvurucunun dokunulmazlığının kaldırılıp kaldırılmadığı araştırılmadan esasa girilmesi sebebiyle kararı usulden bozmuştur. Bunun üzerine dosyayı yeriden ele alan Mahkeme usule ilişkin eksikliği giderdikten sonra esas yönünden önceki kararı ile aynı doğrultuda karar vermiştir.

6. Mahkeme, başvurucunun kullandığı ifadeleri değerlendirirken basın özgürlüğünün belli ölçülerde abartmayı hatta kısırtmayı da kapsadığını dikkate almış; gazetecilerin yazılarında kullandığı polemik nitelikli ifadelerin nesnel açıklamalarla desteklendiklerinde kişisel saldırı olarak değerlendirilemeyeceğinin altını çizmiştir. Ne var ki Mahkeme, başvurucunun "[Doktorundan çalınan fotoğraflarıyla şantaj yapıldı. O fotoğrafları ona buna gösteren] *ahlaksız adam hala 'gazeteciyim' diye ortalarda dolanıp duruyor. Bir kadına yapılabilecek en aşağılık şeyleri yapılıyor. Askerler yaptı. Medya yaptı. [E.Ö.] yaptı. [U.D.] yaptı...*" şeklindeki ifadesinin eleştiri vasfında olmayıp şikâyetçinin onur, şeref ve saygınlığına yönelik saldırı niteliği taşıdığı kanaatine varmış; başvurucunun mahkûmiyetine karar vermiştir. Bu son kararın temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 18. Ceza Dairesi, Mahkemenin kararını onamıştır.

7. Başvurucu 3/6/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 71. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca başvurunun içtihadın olduğu alana ilişkin olduğu değerlendirilerek Bakanlık cevabı beklenmeden incelenmesine karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Başvurucu; başvuruya konu yazısının herhangi bir hakaret ya da aşağılama niteliğinde ifade içermediğini, Başbakan T.Ç.nin başkanışmanı olduğu dönemde bizzat tanıklık ettiği bazı olayları gazete yazısı ile kamuoyunun bilgisine sunduğunu, şikâyetçiye hakaret etme kastının bulunmadığını, yazısında yer verdiği olayların E.Ç.nin "*Sakıncalı Gazeteci*" kitabının 106. ve 107. sayfalarından alıntı olduğunu, aleyhine adli para cezasına hükmedilmesinin ifade özgürlüğü ile basın özgürlüğü ihlal ettiğini iddia etmiştir.

9. Başvuru, ifade özgürlüğü ve bunun özel bir görünümü olan basın özgürlüğü kapsamında incelenmiştir. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

10. İfade özgürlüğüne gerçekleştirilen müdahalenin dayanağı olan 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 125. maddesinin kanunilik ölçütünü karşıladığı değerlendirilmiştir. Müdahalenin başkalarının şöhret veya haklarının korunmasına yönelik

Önlemlerin bir parçası olduğu ve meşru bir amaç taşıdığı sonucuna varılmıştır. Bu belirlenimin ardından müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk ölçütü yönünden inceleme yapılacaktır.

11. Temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı olması gerekir (*Bekir Coşkun* [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 53-55; *Mehmet Ali Aydın* [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, §§ 70-72).

12. Anayasa Mahkemesi; Anayasa'nın 26. maddesinde yer alan ifade özgürlüğü ile onun özel güvencelere bağlanmış şekli olan ve Anayasa'nın 28. maddesinde yer alan basın özgürlüğünün demokratik bir toplumun zorunlu temellerinden olduğunu, toplumun ilerlemesi ve her bireyin gelişmesi için gerekli temel şartlardan birini oluşturduğunu daha önce pek çok kez ifade etmiştir. Bu bağlamda ifade özgürlüğü ile basın özgürlüğü herkes için geçerli ve demokrasinin işleyişi için yaşamsal önemdedir (*Mehmet Ali Aydın*, § 69; *Bekir Coşkun*, §§ 34-36). Basın özgürlüğünün kamuoyuna çeşitli fikir ve tutumların iletilmesi ile bunlara ilişkin bir kanaat oluşturmaya için en iyi araçlardan birini sağladığı açıktır (*İlhan Cihaner* (2), B. No: 2013/5574, 30/6/2014, § 63).

13. Öte yandan Anayasa'nın 26. ve 28. maddeleri basına tamamen sınırsız bir ifade özgürlüğünü garanti etmemiştir. Anayasa'nın 12. maddesinin "Temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder." biçimindeki ikinci fıkrası, kişilerin sahip oldukları temel hak ve hürriyetleri kullanırken ödev ve sorumluluklarına da gönderme yapmaktadır. Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan sınırlamalara uyma yükümlülüğü, ifade özgürlüğünün kullanımına basın için de geçerli olan bazı görev ve sorumluluklar getirmektedir (*Orhan Pala*, B. No: 2014/2983, 15/2/2017, § 46; *Onder Balıkcı*, B. No: 2014/5552, 26/10/2017, § 43).

14. Bu görev ve sorumluluklar başkalarının şöhret ve haklarının zarar görme ihtimalinin bulunduğu ve özellikle adı verilen bir şahsın itibarının söz konusu olduğu durumlarda özel önem arz eder (*Orhan Pala*, § 47). Basın özgürlüğü; ilgililerin meslek ahlakına saygı göstermelerini, başkalarının şeref ve itibarına müdahale oluşturan hâllerde doğru ve güvenilir bilgi verecek şekilde ve iyi niyetli olarak hareket etmelerini zorunlu kılmaktadır. Nitekim başkalarının şöhretinin korunması Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasına göre ifade özgürlüğünün sınırlanması nedenlerinden ve bu bağlamda ifade özgürlüğünü kullananların uyması gereken görev ve sorumluluklardan biridir.

15. Bireyin şeref ve itibarı, kişisel kimliğinin ve manevi bütünlüğünün bir parçasını oluşturur ve Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasının korumasından faydalanır (*İlhan Cihaner* (2), § 44). Devlet, bireyin şeref ve itibarına keyfi olarak müdahale etmemek ve üçüncü kişilerin saldırılarını önlemekle yükümlüdür (*Nilgün Halloran*, B. No: 2012/1184, 16/7/2014, § 41; *Adnan Oktar* (3), B. No: 2013/1123, 2/10/2013, § 33; *Bekir Coşkun*, § 45; *Onder Balıkcı*, § 44).

16. Anayasa Mahkemesi bu bağlamda somut olayın koşullarında başvuruçunun kullandığı ifadeler nedeniyle adli para cezasına mahkûm edilmesinin zorunlu bir ihtiyacı karşılık gelip gelmediğini, gerçekleşmesi arzulanan bireyin şeref ve itibarını koruma amacıyla orantılı olup olmadığını, bunu haklı göstermek için ortaya konan gerekçelerin ilgili ve yeterli görünüp görünmediğini davanın bütününe bakarak değerlendirecektir (benzer yönde değerlendirmeler için bkz. *Bekir Coşkun*, § 56; *Tansel Çölaşan*, B. No: 2014/6128,

7/7/2015, § 56; *Kemal Kılıçdaroğlu*, B. No: 2014/1577, 25/10/2017, § 58; *Zübeyde Füsün Üstel ve diğerleri* [GK], B. No: 2018/17635, 26/7/2019, § 120; *Sinan Baran*, B. No: 2015/11494, 11/6/2018, § 38).

17. O hâlde çözümlenmesi gereken esas mesele; somut olayda Mahkemenin başvuruçunun ifade özgürlüğü ile şikâyetçinin şeref ve itibarının korunması hakkı arasında adil bir denge kurup kurmadığı, başvuruçunun dışınce açıklamalarının bu sözlerin muhatabı olan kişinin şeref ve itibarını zedelediğini ikna edici bir biçimde ortaya koyup koymadığı olacaktır (bu konuda genel ilkeler için bkz. *İlhan Cihaner (2)*, §§ 65-73). Çatışan bu iki hak arasında dengeleme yapılırken kullanılması gereken ölçütler genel olarak şunlardır:

i. İfadelerin kim tarafından dile getirildiği (*Nihat Zeybekci*, B. No: 2015/5633, 8/5/2019, § 29; *Kemal Kılıçdaroğlu*, § 59)

ii. Hedef alınan kişinin kim olduğu, ünülük derecesi ile ilgili kişinin önceki davranışları, katlanması gereken, kabul edilebilir eleştiri sınırlarının sade bir vatandaş ile karşılaştırıldığında daha geniş olup olmadığı (hedef alınan kişinin kamusal yetki kullanan bir görevli olması nedeniyle yapılan değerlendirmelerin bulunduğu kararlar için bkz. *Ali Suat Ertoşun (7)*, B. No: 2014/1416, 15/10/2015, § 36; *Zübeyde Füsün Üstel ve diğerleri*, §§ 128, 129; *Nilgün Halloran*, § 45; *İlhan Cihaner (2)*, § 82; *Kadir Sağdıç* [GK], B. No: 2013/6617, 8/4/2015, §§ 60-66; hedef alınan kişinin siyasetçi olması nedeniyle yapılan değerlendirmelerin bulunduğu kararlar için bkz. *Bekir Coşkun*, §§ 66, 67; *Ergün Poyraz (2)* [GK], B. No: 2013/8503, 27/10/2015, § 56; *Kemal Kılıçdaroğlu*, §§ 59- 61)

iii. İfadelerin genel yarara ilişkin bir tartışmaya katkı sağlayıp sağlamadığı, kamuoyu ile diğer kişilerin dışınce açıklamaları karşısında sahip oldukları hakların ağırlığı (*Bekir Coşkun*, § 69; *Çetin Doğan (2)* [GK], B. No: 2014/3494, 27/2/2019, § 62; *Ergün Poyraz (2)*, § 56; *Kadir Sağdıç*, §§ 60-66; *İlhan Cihaner (2)*, §§ 66-73; *Nihat Zeybekci*, § 32)

iv. Kamuyu bilgilendirme değeri, toplumsal ilginin varlığı ve konunun güncel olup olmadığı (*Seray Şahiner Özkan*, B. No: 2016/6439, 9/6/2021, § 44; *İbrahim Okur (2)*, B. No: 2018/12363, 26/5/2021, § 28)

v. Şikâyetçinin kendisine yöneltilen ifadelere cevap verme olanağının bulunup bulunmadığı (*Temel Coşkun*, B. No: 2017/1632, 29/1/2020, § 33; *Şaban Sevinç (2)*, B. No: 2016/36777, 26/5/2021, § 42; *Nihat Zeybekci*, § 39)

vi. İfadelerin hedef alınan kişinin hayatı üzerindeki etkisi

vii. Cezalandırmaya konu edilen ifadelerin kullanıldıkları bağlamından kopartılıp kopartılmadığı (*Nilgün Halloran*, § 52; *Bekir Coşkun*, §§ 62, 63; *Önder Balıkcı*, B. No: 2014/6009, 15/2/2017, § 45; *Nihat Zeybekci*, § 36)

viii. Başvuruçunun yaptırma maruz kalma endişesinin başvuru üzerinde caydırıcı etki yaratıp yaratmayacağı (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Ergün Poyraz (2)*, § 79; *Kemal Kılıçdaroğlu ve Cumhuriyet Halk Partisi*, B. No: 2014/12482, 8/5/2019, § 46)

ix. Dava konusu söylemlerin maddi vakıaların açıklanması veya değer yargısı olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği (*Durmuş Fikri Sağlar (2)*) [GK], B. No: 2017/29735, 17/3/2021, § 50; *Deniz Karadeniz ve diğerleri* [GK], B. No: 2014/18001, 6/2/2020, §§ 48, 49)

18. Sayılan dengeleme ölçütlerinin somut olay özelinde irdelenmesine gelince odak noktasında Türkiye'nin 1993-1996 yılları arasındaki başbakanı olan T.Ç.nin bulunduğu şantaj iddialarına ilişkin yazı, T.Ç.nin oldukça uzun bir süre danışmanlığını yapmış olan gazeteci başvuru tarafından kaleme alınmıştır. Sonraki yıllarda hâlen iktidarda bulunan partiden siyasete giren ve milletvekili seçilen başvuru kişinin başvuruya konu yazıda; bir zamanlar danışmanı olduğu eski Doğru Yol Partisi Genel Başkanı ve Başbakan T.Ç.nin ailesinin mal varlığı, okuduğu okullar, siyasete ne şekilde atıldığı ve başbakan olduğu süreçte mücadele etmek durumunda kaldığı zorluklar hakkında bilgi verdiği görülmektedir. T.Ç. Ülkenin koalisyonlarla yönetildiği bir dönemde başbakan olmuş, T.Ç.nin siyasette bulunduğu sırada -daha sonra 28 Şubat süreci olarak ifade edilecek olan dönemde- bazı sivil ve asker bürokrasinin siyasete müdahalesi gerçekleşmiştir. Söz konusu 28 Şubat sürecine ilişkin olarak TBMM'de 2012 yılında *Darbeleri Araştırma Komisyonu* kurulmuş, bununla başta 28 Şubat olmak üzere askerî darbelerin araştırılması hedeflenmiştir. 2/10/2012 tarihinde dönemin Başbakan Yardımcısı T.Ç., mağdur sıfatıyla adli makamlara ifade vermiştir. 54. Türkiye Hükümetini zorla devirmeye, dışırmaya ortaklık ile suçlanan ve aralarında dönemin Genelkurmay Başkanı, Yükseköğretim Kurulu Başkanı, önde gelen asker ve sivil bürokratlarının olduğu 103 sanık hakkında dava açılmıştır. 2018 yılının Nisan ayında kararını açıklayan mahkeme, "*Türkiye Cumhuriyeti İcra Vekilleri Heyetini zorla dışırmaya veya vazife görmekten men*" suçlamasıyla, aralarında dönemin Genelkurmay Başkanı'nın da olduğu 21 sanığa ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası vermiş, 2021 yılının Temmuz ayında bazı sanıklar hakkındaki mahkûmiyetler Yargıtay tarafından onanmıştır.

19. Nitekim başvuruya konu yazı T.Ç.nin adli makamlara mağdur sıfatıyla ifade vermesinden hemen sonra yazılmış olup bu yazı ile başvuru, T.Ç.ye ve döneme ilişkin tanıklık ettiği olayları aktarmıştır. Başvurucuya göre T.Ç. ekonomide ve terörle mücadelede önemli başarılar elde etmişken "*İç phyasayı sömüren büyük aileler kalemini kar[ı]mış*" ve bunun üzerine medyanın haksız saldırısına uğramıştır. T.Ç.nin yolsuzluk yapmakla itham edildiğini hatırlatan başvuru, T.Ç.nin ailesinin ve çocuklarının tehdit edildiğini, ölümlerle korkutulduğunu, doktorundan temin edilen mahrem fotoğraflarının bir gazeteci tarafından başkalarına gösterildiğini iddia etmiş; bahsi geçen gazeteciyi de "*ahlaksız*" olmakla itham etmiştir. T.Ç.ye karşı yapılanları "*bir kadına yapılabilecek en aşağılık şeyler*" olarak nitelendiren başvuru, bütün bunları "*Askerler yaptı, medya yaptı, [E.Ö.] yaptı, [U.D.] yaptı.*" diyerek dönemin etkili iki gazetecisi ile birlikte askerleri ve medyayı hedef almıştır. Başvuru T.Ç.yi yıkamayanların en sonunda 28 Şubat'ı örgütledikleri kanaatinde. "*Hazineinin soyulmasına 'dur'*" diyen T.Ç.yi iktidardan indirerek ve itibarsızlaştırmak için çalışan kişilerin ceza infaz kurumlarına kapatıldığı belirten başvuru buna karşın T.Ç.nin saygın bir insan olarak hayatına devam ettiğini ifade etmiştir.

20. Türkiye'nin devlet ve toplum hayatına ilişkin çok önemli bir dönemi hakkında tanıklık ettiği olayları anlatan başvuru kişinin kaleme aldığı yazıda, meydana geldiği tarihlerde ve hâlen tartışılmakta olan başvuruya konu olayların farklı bir bakış açısıyla ele alındığı görülmektedir. Türkiye'de iki yitiz yılı aşkın bir süredir başlıca toplumsal tartışma konularından olan sivil-asker ilişkilerini ve bir dönem Türk siyasal hayatının önemli figürlerinden birine karşı yürütülen sistematik kampanyanın aktörlerini göstermeyi amaçlayan yazının genel yarara ilişkin bir tartışmaya katkı sağladığı, topluma mal olmuş

kimseler hakkında kamuoyunu bilgilendirme amacı güttüğü, bu konuya geçmişte de olay tarihinde de toplumsal bir ilginin olduğu değerlendirilmiştir. O hâlde, başvurunun ifade özgürlüğüne müdahale edebilmek için mahkemelerin söz konusu yarara baskın gelen bir gerekçe ortaya koymaları gerekir.

21. İlk olarak Anayasa Mahkemesinin kanaatine göre başvurunun cezalandırılmasına neden olan "O fotoğrafları ona buna gösteren ahlaksız adam hala 'gazeteciymi' diye ortalarda dolanıp duruyor." şeklindeki cümle başvuruya konu yazının bütünlü içinde değerlendirildiğinde mezkûr cümle ile doğrudan şikâyetçinin hedef alındığının anlaşılması muhtemel değildir. Bununla beraber başvuru, yargılama sırasında şikâyetçiye iftira atmadığını, T.Ç.ye fotoğraflarıyla şantaj yapıldığı bilgisini eserleri çok satan bir yazarın kitabından aldığını ifade etmiştir (bkz. § 8). Başvurunun şikâyetçiye iftira atıldığı iddia edilmediği gibi Mahkeme isnat edilen olguların yalan, yanlış veya çarpıtılmış olduğunu da kabul etmiş değildir. Mahkemenin başvurucuyu yalnızca, şikâyetçiye hedef aldığını kabul ettiği "ahlaksız" ifadesinin kişilik haklarına saldırı niteliği taşıdığı ve hakaret suçunu oluşturduğu gerekçesiyle cezalandırıldığı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda başvurunun maddi olguların açıklanmasına ilişkin olmayan, tamamen değer yargısı niteliğindeki açıklamaları nedeniyle cezalandırıldığı açıktır.

22. Hiç şüphesiz Anayasa Mahkemesinin daha önce birçok kez ifade ettiği gibi bir açıklamanın tamamen değer yargısından oluşması durumunda bile müdahalenin orantılılığı ihtilafli açıklamanın somut unsurlarla yeterince desteklenip desteklenmemesine göre tespit edilmelidir. Çünkü somut unsurlarla desteklenmiyorsa değer yargısı ölçsüz olabilir (diğerleri arasında bkz. *Cem Mermut*, B. No: 2013/7861, 16/4/2015, § 48). Somut olayda başvuru, Türkiye'nin ilk kadın Başbakanı'nın doktorundan elde edilen mahrem fotoğraflarının bir gazeteci tarafından üçüncü kişilere servis edilmesini ahlaksızlık olarak nitelendirmiştir. Yalnızca Anayasa ve kanunlar tarafından korunmayan, aynı zamanda Türk toplumu için de kabul edilemez bulunacak, yasa dışı yollarla elde edilmiş mahrem fotoğrafların üstelik bir siyasetçinin itibarsızlaştırılması için başkaları ile paylaşılmasını ahlaksızlık olarak nitelendiren başvurunun sözlerinin olgusal temelinin bulunmadığı ve tümüyle keyfi bir kişisel saldırı oluşturduğu söylenemez.

23. Yazıda kullanılan dil ve üslup muhatapı açısından rahatsız edici olabilir. Ancak Anayasa Mahkemesinin benimsediği gibi demokratik bir toplumun zorunlu temellerinden olan, toplumun ilerlemesi ve bireyin özgüveni için gerekli temel şartlardan birini teşkil eden ifade özgürlüğü, sadece kabul gören veya zararsız yahut kayıtsızlık içeren bilgiler ya da fikirler için değil aynı zamanda kırıcı, şok edici veya rahatsız edici olanlar için de geçerlidir (*Emin Aydın (2)*, B. No: 2013/3178, 25/6/2015, § 35; *Bekir Coşkun*, § 52). Nitekim basın özgürlüğünün kapsamının demokrasi ile yakın ilişkisinin doğal sonucu olarak bir dereceye kadar abartıya ve provoke etmeye izin verecek şekilde geniş yorumlanması gerektiği kabul edilmelidir (*Ali Suat Ertosun*, B. No: 2013/1047, 15/4/2015, § 66; *Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri*, § 102).

24. Bunlara ilaveten şikâyetçi ülke çapında bilinen bir gazeteci olduğundan şikâyetçinin kendisini hedef aldığı iddia ettiği yazıya cevap verme ve cevabını kamuoyunda geniş kitlelere ulaştırma imkânına sahip olduğu da gözardı edilmelidir. Yine kişilik haklarına saldırı teşkil ettiği öne sürülen ifadelerin şikâyetçinin hayatı üzerinde kayda değer somut bir etki yaratığına dair herhangi bir iddia da bulunmamaktadır.

25. Anayasa Mahkemesinin pek çok kararında vurgulandığı üzere derece mahkemelerinin bir kısıtlamanın ifade özgürlüğü ile bağdaşıp bağdaşmadığı hususunda karar verirken kullanılan ifadeleri bağlamından kopartmaksızın olayın bütünselliği içinde değerlendirmeleri gerekmektedir (*Cem Atmaca*, B. No: 2018/6030, 8/9/2021, § 37; *Nilgün Halloran*, § 52; *Onder Balıkcı*, § 45). Buna karşın ilk derece mahkemesi, köşe yazısında yer alan bir cümleyi tırnak içine alıp konuşmanın tamamından ve olayların bütününden kopartarak ayrı bir şekilde değerlendirmiş; kullanılan ifadelerin bağlamını, dile getirilme şekli ve nedenini, söylenen sözlerin arka planı olup olmadığını, şikâyetçinin önceki davranışlarını, olayların kamusal bir tartışma ekseninde gerçekleşip gerçekleşmediğini gözetmeksizin soyut bir değerlendirmeyle hakaret suçunun oluştuğu kanaatine ulaşmıştır.

26. Yapılan değerlendirmeler sonucunda, Mahkemenin katılanın şeref ve itibar hakkını koruma amacı, demokratik bir toplumda basın oynadığı temel rol ve Anayasa'nın basın özgürlüğüne ilişkin 28. maddesi beraber gözetildiğinde başvurusunun Anayasa'nın 26. maddesi kapsamındaki ifade özgürlüğüne uygulanan sınırlamaların haklı çıkarılması için yeterli olmadığı ve daha ağır basan bir toplumsal ihtiyaca karşılık gelmediği kanaatine ulaşılmıştır. Mahkeme tarafından verilen kararda ifade özgürlüğünün korunması ile şeref ve itibarın korunması hakkı arasında adil bir denge kurulmamıştır. Bu sebeple Mahkemenin başvuru hakkında adli para cezası verilmesine ilişkin ileri sürdüğü gerekçeler, başvurusunun ifade özgürlüğüne yapılan müdahale için ilgili ve yeterli kabul edilemez.

27. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

28. Başvurucu, ihlalin tespiti ile yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunmuştur.

29. Başvuruda tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Bu kapsamda kararın gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatmak ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar vermektir (*Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aligül Alkaya ve diğerleri (2)*, B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadırlı Entis Berberoğlu (3)* [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. İfade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin ifade özgürlüğünün ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Beykoz 4. Asliye Ceza Mahkemesine (E.2017/124, K.2018/715) GÖNDERİLMESİNE,

D. 446,90 TL harç ve 9.900 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 10.346,90 TL yargılama giderinin başvuruçuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvuruçunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/11/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.